

ΤΟ ΕΡΓΟΝ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2025

ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΛΤΣΑ

*Γενικού Γραμματέως
τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας
Ἐπιτίμου Διευθυντοῦ
τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου*

ΤΟΜΟΣ 72 (2025)

© Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία
Πανεπιστημίου 22 106 72

Τηλ. +30 210 3609689
secr@archetai.gr - www.archetai.gr

ISSN 0570-6211

ΑΘΗΝΑΙ 2026

σε μέγιστο ύψος έξι δόμων με επιμελημένη την εξωτερική όψη των λιθοπλίνθων, που φέρουν έξοργους πίνακες και αναθύρωση (εικ. 9).

Σημαντικά αρχαία κτιριακά κατάλοιπα αποκαλύφθηκαν και κατά τη διάρκεια διερευνητικών τομών, που πραγματοποιήθηκαν εντός ελαιοπεριβόλου στο άμεσο περιβάλλον βορείως του αρχαίου θεάτρου (εικ. 10).

ΑΜΥΚΛΑΙ

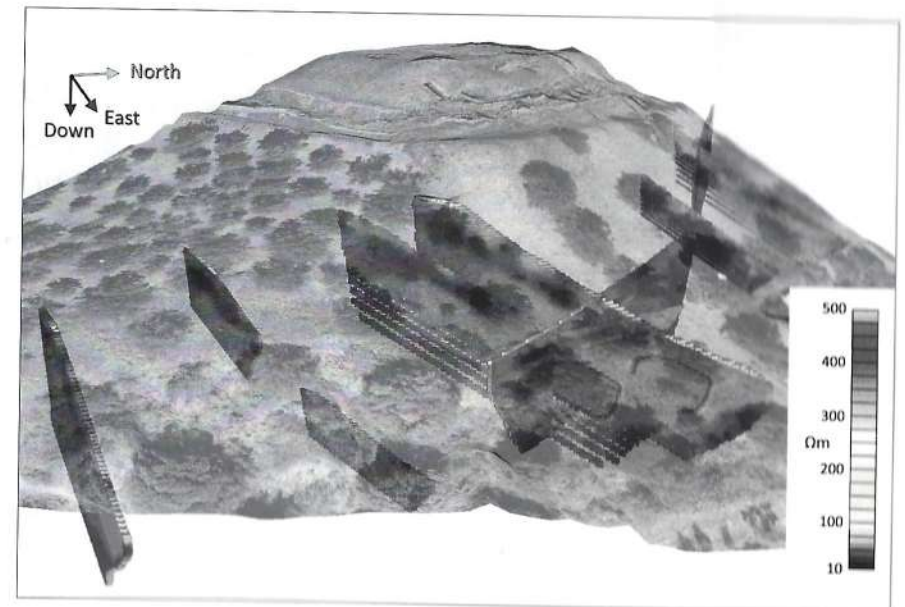
Κατά τις φετινές ανασκαφικές εργασίες στις Αμύκλες υπό τη διεύθυνση του κ. Σταύρου Βλίζου προείχε η διερεύνηση ενός σχεδόν κάθετου γκρεμνού κατά μήκος του νοτιοδυτικού άκρου του αρχαιολογικού χώρου και η αποκάλυψη εκεί πιθανού αναλήμματος, το οποίο θα στήριζε το υπερκείμενο άνδρηο. Επιπλέον, στην ανατολική πλαγιά του λόφου ελέγχθηκε ένας εκτεταμένος χώρος όπου με μη επεμβατικά μέσα γεωφυσικής έρευνας διαπιστώθηκε έντονη μαγνητική ανωμαλία.

Η έρευνα στο νοτιοδυτικό άκρο του αρχαιολογικού χώρου διεξήχθη υπό αρκετά δύσκολες συνθήκες εξαιτίας της ιδιομορφίας του εδάφους, αφού πρόκειται για ένα σχεδόν κάθετο πρανές ύψους 2,00 μ. και μήκους 10,00 μ., όπου ήδη πριν την έναρξη των εργασιών προεξείχαν τμήματα του φυσικού βράχου. Η ιδιομορφία του βράχου σε αυτό το σημείο έγκειται στο γεγονός ότι στον γκρεμνό διακρίνονται επάλληλες ζώνες στις οποίες ξεχωρίζουν λίθοι σε σχήμα κύβου (εικ. 1). Δίδεται, δηλαδή, η εντύπωση της ανθρωπογενούς επέμβασης στον βράχο με σκοπό την λατόμευση λίθων, σχεδόν ορθογώνιου σχήματος. Από τα προαναφερθέντα προκύπτει η υπόθεση ότι ίσως σε αυτή την περιοχή διαμορφώθηκε ένα λατομείο με εφήμερο χαρακτήρα και σκοπό την συγκέντρωση οικοδομικού υλικού για την κατασκευή των μνημείων του ιερού.

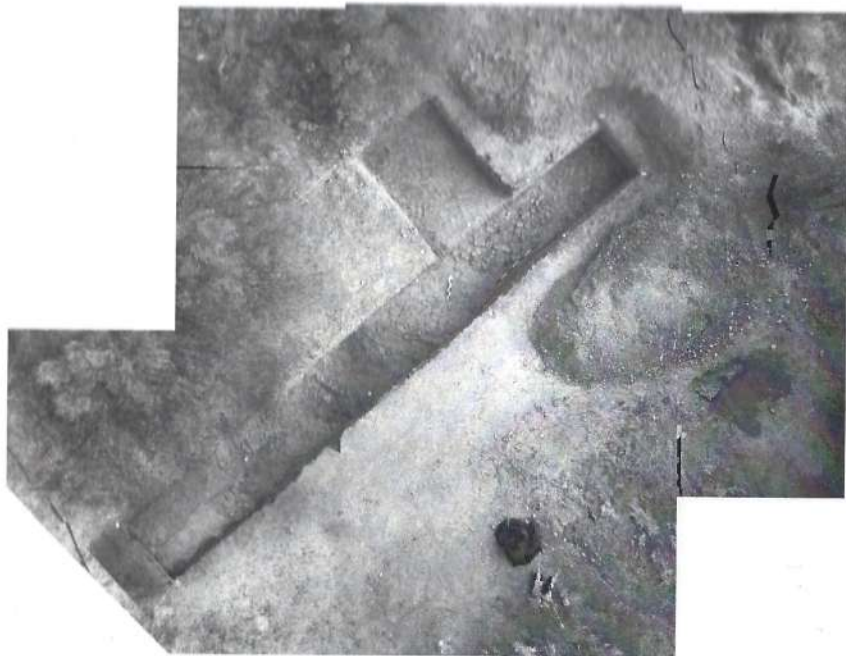
Στην ανατολική πλαγιά του λόφου, οι εργασίες επικεντρώθηκαν στη διερεύνηση μιας μαγνητικής ανωμαλίας ορθογώνιας διατομής και μεγάλων διαστάσεων, που εντοπίστηκε κατά τα έτη 2022 και 2023 με τη χρήση μη επεμβατικών γεωφυσικών μεθόδων (εικ. 2).

Αμύκλαι. Εικ. 1. Ο φυσικός βράχος από αμιώδη και ψαμμιτικά πετρώματα στο νοτιοδυτικό άκρο του αρχαιολογικού χώρου στον λόφο της Αγ. Κυριακής.

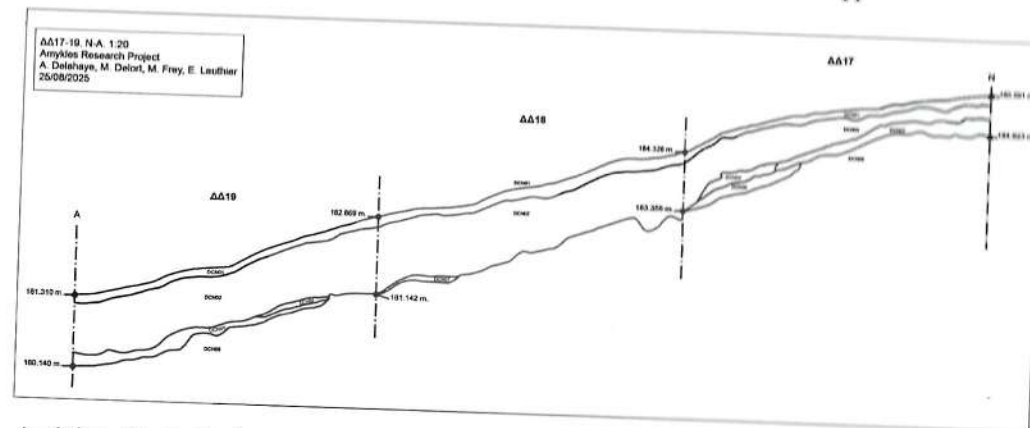
Αμύκλαι. Εικ. 2. Μαγνητική ανωμαλία ορθογώνιας διατομής στην ανατολική πλαγιά του λόφου της Αγ. Κυριακής (τετράγωνα ΔΔ 17-19).

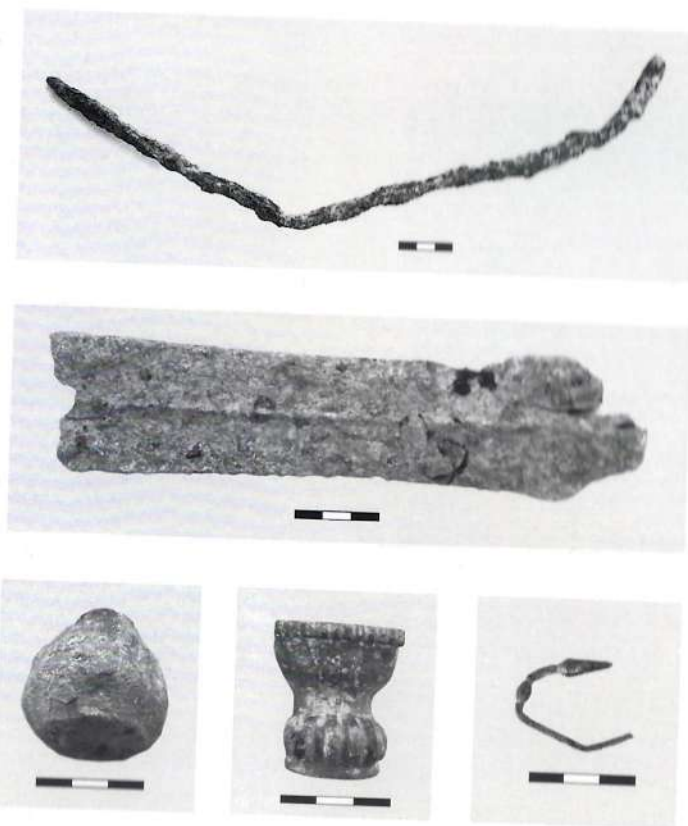
Αμύνκλαι. Εικ. 3. Δοκιμαστική τομή στην ανατολική πλαγιά του λόφου της Αγ. Κυριακής.

Διανοίχθηκε δοκιμαστική τομή πλάτους 2 μέτρων και μήκους 15 μέτρων, κατά μήκος του νοτίου ορίου των τετραγώνων με κατεύθυνση από τα δυτικά προς τα ανατολικά (εικ. 3). Από τις ανασκαφικές εργασίες αποκαλύφθηκε σε βάθος από 0,50 μ. έως 1,00 μ. η φυσική επιφάνεια του εδάφους με έντονη κλίση από τα δυτικά προς τα ανατολικά (υψομετρική διαφορά περ. 5,00 μ.) και με ενδείξεις για τα lithολογικά χαρακτηριστικά των πετρωμάτων που προσδιορίζουν τη γεωμορφολογία του λόφου της Αγίας Κυριακής (σχ. 1).

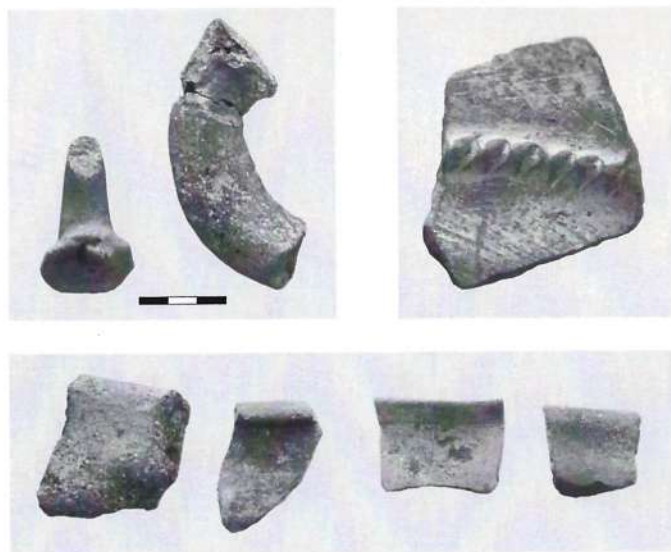
Με βάση τα κινητά ευρήματα παρατηρείται και εδώ ένα παρόμοιο φαινόμενο όπως στο νοτιοδυτικό όριο του αρχαιολογικού χώρου, όπου εντοπίστηκε μια αύλακα απόρριψης. Σε απόσταση, δηλαδή, περίπου 50 μ. από τον περιβόλο, συγκεντρώθηκε ένας ικανός αριθμός ευρημάτων από πήλινα σκεύη και μεταλλικά αντικείμενα (σιδερένιοι οβελοί, χάλκινα ελάσματα/κοσμήματα, μικκύλοι αρύβαλλοι κ.ά.) (εικ. 4), που πιθανόν να

Αμύνκλαι. Σχ. 1. Σχεδιαστική αποτύπωση της στρωματογραφίας στα τετράγωνα ΔΔ 17-19.

Αμύνκλαι. Εικ. 4. Πήλινα και μεταλλικά ευρήματα (σιδερένιοι οβελοί και όπλα, χάλκινα ελάσματα/κοσμήματα, μικκύλοι αρύβαλλοι και σκεύη) που βρέθηκαν στην ανατολική πλαγιά του λόφου της Αγ. Κυριακής, σε απόσταση περίπου 50 μ. εξωτερικά του περιβόλου.

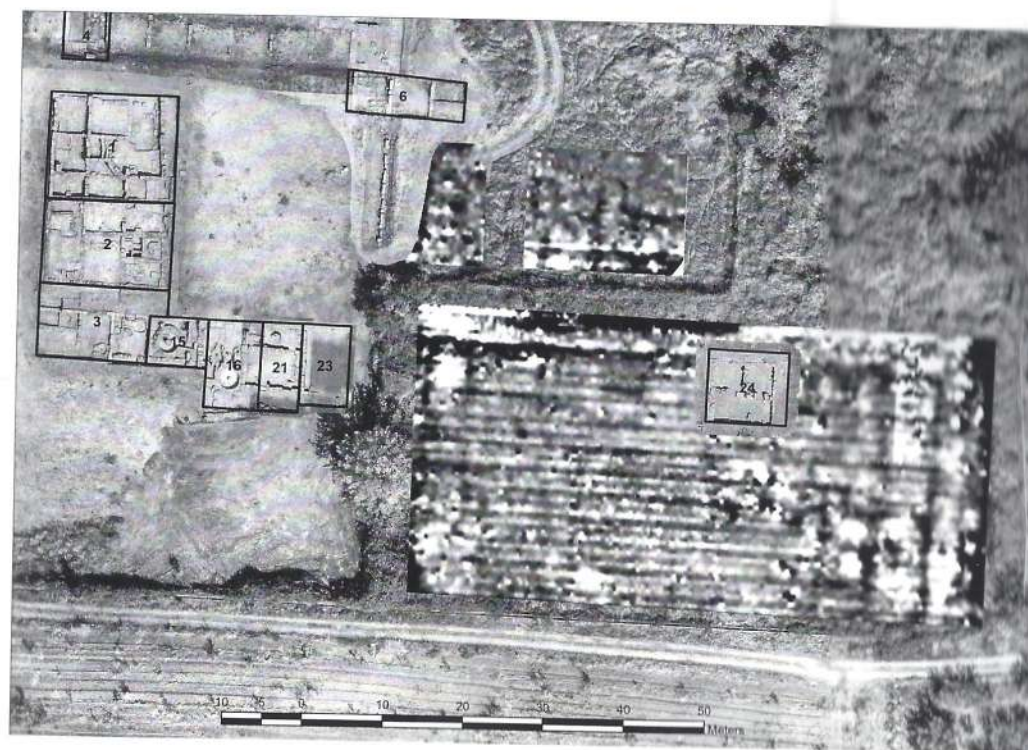
Αμύκλαι. Εικ. 5. Χρηστική κεραμική της ΠΕ και ΜΕ περιόδου από το κατώτερο στρώμα της τομής, στην ανατολική πλαγιά του λόφου της Αγ. Κυριακής, σε απόσταση περίπου 50 μ. εξωτερικά του περιβόλου.

σχετίζονται με τη λειτουργία του ιερού στην κορυφή του λόφου και έχουν απορριφθεί σε αυτή την πλευρά ως απορρίμματα στο πλαίσιο πρακτικών φροντίδας του ιερού. Αμέσως από κάτω, στο χαμηλότερο υψομετρικά επίπεδο που εντοπίζεται στο ανατολικότερο ανασκαφικό τετράγωνο, αποκαλύφθηκε ένα συμπαγές αρχαιολογικό στρώμα από αδρούς λίθους μικρού μεγέθους. Ο μεγαλύτερος όγκος των ευρημάτων σε αυτά τα κατώτερα στρώματα αντιστοιχεί σε χρηστική κεραμική της πρώιμης και μέσης ελλαδικής περιόδου (εικ. 5). Το ότι από την κορυφή του λόφου και κατά μήκος της ανατολικής πλευράς του απλωνόταν ο προϊστορικός οικισμός προκύπτει από τα δεδομένα τόσο του τρέχοντος προγράμματος, όσο και αυτών της συστηματικής ανασκαφής του Χρ. Τσουντα το 1890. Από την ερμηνεία των παραπάνω μπορούμε να υποθέσουμε ότι ο οικισμός ίσως συμπεριλάμβανε και αυτή την περιοχή, κάτι που χρήζει όμως ενδελεχέστερης διερεύνησης μέσω επέκτασης των εργασιών νοτίως αυτού του σημείου, προκειμένου να εντοπιστούν επιπλέον στοιχεία για αυτή την πρώτη φάση χρήσης του λόφου ως οικισμού.

Από τις παρεμβάσεις σε αυτό το τμήμα, επί της σχετικά δύσβατης ανατολικής πλευράς του λόφου, προκύπτει ότι και εδώ, σε απόσταση από το κυρίως ιερό στην κορυφή του λόφου, συναντώνται ίχνη χρήσης και αξιοποίησης των εκτάσεων τόσο κατά τα προϊστορικά χρόνια υπό μορφή συνέχειας του οικισμού, όσο και στα ιστορικά χρόνια, ως χώρος απόρριψης υλικού από τη λειτουργία του ιερού.

Η ανασκαφή στη Σικυώνα από τον κ. Ιωάννη Λώλο κατά το 2025 επικεντρώθηκε στην περιοχή νοτιοανατολικά της αγοράς, ανατολικά του μεγάλου εργαστηριακού συγκροτήματος που άρχισε να ανασκάπτεται το 2013 (εικ. 1). Συγκεκριμένα συνεχίστηκε η ανασκαφή της Τομής 21 που είχε ανοιχτεί το 2024, και

5. ΣΙΚΥΩΝ

Σικυών. Εικ. 1. Η περιοχή ΝΑ της αγοράς της Σικυώνας με τις ανασκαφικές τομές, μεταξύ των οποίων και οι δύο τομές που ανοίχτηκαν το 2025 (αρ. 23 και 24), και με τα αποτελέσματα της μαγνητικής διασκόπησης του 2024.